

De roos wil immers van nature geen boom vormen, ook niet klimmen en niet treuren.

'n Paar jaar geleden, was hier nauwelijks een wilde roos meer te bekennen; zoo'n jacht werd er gemaakt op „stammen”, om te enten.

We kunnen ons niet voorstellen, dat dit kunstmatig gedoe lang stand zal houden.

Wanneer 't park te Aalbeek werd aangelegd, is niet met algeheele zekerheid te zeggen. Uit de oudste gegevens weten we alleen, dat in 1748 te Aalbeek is overleden Petrus Ruyters, raadsheer, en in 1773 zijn zoon Johannes Rutgerus Ruyters. In welk jaar de familie R. zich te Aalbeek vestigde en hoelang ze aldaar verblijf hield, is niet te achterhalen. Uit den catalogus, die thans nog te A. aanwezig is, blijkt alleen zeker, dat toentertijde reeds de meeste zeldzame gewassen aanwezig waren; 't komt ons voor, dat (de kasplanten inbegrepen) er zeker een der rijkste verzamelingen moet geweest zijn.

Na Rs' dood is waarschijnlijk Membrede eigenaar geworden van Aalbeek. Charles André Membrede geboren te Maastricht in 1753, bekleedde verschillende hooge ambten in Frankrijk en België en was o.a. gouverneur en staatsraad van Antwerpen.

Ook hij moet een groot amateur geweest zijn, die de verzameling verrijkte met nieuwe soorten, zoodra ze in Europa werden ingevoerd.

In 1826 verscheen in de „Messenger des Sciences et des arts“ een bijdrage van SOMMÉ te Gent, getiteld: „le jardin et les serres de Monsieur M. à Albeek (près de Maestricht)”. Hierin worden heel wat soorten opgenoemd, die toen aanwezig waren.

Als we lezen dat de *Quercus prinus*, die er nu nog staat, reeds toen ter tijde 22 meter hoog was; dat *Acer tomentosum* en *Populus Atheniensis* toen al de hoogste exemplaren in Europa waren, dan moeten deze boomen reeds uit de 17e eeuw dateeren, al heeft men ze waarschijnlijk niet gemeten maar geschat.

Meer dan 100 jaren hebben ze wind en stormen getrotseerd.

Een paar reuzen, door 't laatste noodweer heelaas geveld, bewezen trouwens hun hoogen ouderdom allerduidelijkst.

We hebben meer bewijzen, dat in dien tijd een groote liefhebberij voor exotische gewassen bestaan heeft. Hiervoor getuigen o.a. de serres en de groote tentoonstellingshalle naast de orangerie in 't park te Amstenrade. Daarvoor pleiten ook de talrijke zeldzame herbariumplanten, uit de tuinen van particulieren, zoo o. a. van J. de Guasco te Valkenburg.

Ongeveer in 1850 ging het park in eigendom over aan Joseph Dubois.

Nu was 't met z'n glorie gedaan.

Mevrouw Dubois—Nieuwenhuis, moge als zuinige Hollandsche huisvrouw misschien veel gevoeld hebben voor savoye en spruitkool, voor de eenig mooie verzameling harer exotische gewassen, toonde ze al heel weinig belangstelling.

Aan 't onderhoud daarvan gaf ze geen geld uit en veel minder nog was ze genegen om voor nieuwe aanplantingen in haar portemonnaie te tasten.

Nog erger, ze maakte kleingeld van menigen ouden zeldzamen boom, die nu vallen moest onder de bijl van den houthakker.

Is 't wonder dat 't park na weinige jaren in verval geraakte en dat het, toen 't ongeveer in 1866 in bezit kwam van L. F. Nieuwenhuis—Bosquet, slechts een schaduw mocht heeten van wat 't eenmaal geweest was?

Jammer genoeg toonde Nieuwenhuis zich al evenmin de man, die waard was eigenaar te zijn van zoo'n schat. Voor 't landleven weinig gevoelend bekommerde hij zich niet om datgene wat juist het buitenleven moet veraangenamen.

Voor 't onderhoud en de instandhouding van 't park had ook hij niets over.

De eenmaal zoo goed verzorgde tuin, was aldaar niets anders meer dan 'n wildernis, waarin de hoogstopgaande boomen, in den strijd om licht en lucht, de bovenhand kregen ten koste van de jonge en lager groeiende planten, die ellendig omkwamen.

Van de heesters bleef alleen over, wat zich met schaduw tevreden stelde. Toen N. na 'n paar jaar voor goed naar Maastricht vertrok, waren de groote serres opgeheven, en lag 't park verwoest, doch niet reddeloos verloren. In 1880 vestigden er zich Duitse paters. Zij voelden gelukkig iets voor 't schoone, dat ze daar al spoedig ontdekten en hebben, vanaf 't eerste oogenblik hunner aankomst te Hulsberg tot op den dag van heden, trouw voor de instandhouding gezorgd der boomen, die nog gespaard waren gebleven.

Van deze boomen hopen we u volgende maand wat te vertellen.

Nuth.

A. DE WEVER.

Wandelen in November.

O, land van mest en mist en kouden, killen regen, doorsijperd stukske grond Deze boutade van De Genestet dringt zich in deze trieste Novemberdagen telkens en telkens weer aan ons op. Droef en egaal grijs was vele dagen lang de lucht, maar heeft men ondanks alles den moed er toch op uit te trekken, dan zal men ontwaren, dat het buiten, als altijd, weer meevalt en na een wandeling van verscheiden uren

zal men met opgeruimden en verfrischten geest thuis komen.

Wijl onze meeste landwegen in dit jaargetijde haast onbegaanbaar zijn vanwege 't „vette der aarde“, zochten we dezer dagen de schrale zanden heigronden ten Oosten en N.-O. van Heerlen op, waar men van den Lichtenberg bij Schaesberg een onvergelykelyk vergezicht heeft naar 't Westen. Men staat daar als aan een kust, waarvan heuvelruggen in zee loopen om zich als onderzeesche drempels voort te zetten en ver, ver in 't Westen weer op te duiken. Iets als een machtige zeeboezem schijnt hier van uit 't N.-W. voort te dringen.

De fiksche bries, die ons tegenslaat, de sneldrijvende wolken, de telkens weer doorglunderende zon, dit alles geeft frissche kracht en moed om de hei in te stevenen, die hier wel langzamerhand aan terrein verliest, maar toch nog stukken van ongerepte schoonheid bezit, waar ge door niets gestoord of afgeleid wordt dan door 't geroep van een eenzamen „scharluut“, waar de purperen zomerhei haar thans vaal geworden deken eindelijk voor u uitrolt.

Waar dezen zomer de gele ginstervlammen uit den grond sloegen en tegen de hellingen oplaaiden, daar is nu alles grijs en dof, waar de varens in de gelederen der dennen voortrukten en hunne groene banieren hieven, daar schijnt thans voor hen de strijd verloren, want bij honderden liggen ze geknakt. De wind, die de toppen der dennen bespeelt en er den droeven klaagtoon aan ontlokt, die me nog zoogood heugt uit mijn kinderyaren, drijft de half verbrokkelde veeren in greppels en ondiepe voren te hoop. Maar 't volgend voorjaar zal de strijd om 't bestaan door de varens weer hervat worden en men verzekerde ons, dat ze hier ieder jaar meer veld winnen en naast de konijnen de gevaarlijkste vijanden der nieuwe ontginningen zijn.

Tusschen de stammen staan nog paddenstoelen in heksenkringen, maar van boschmieren, die we dezen zomer hier wisten, valt zelfs geen spoor meer te bekennen.

We gaan verder de laagte in en komen bij 't heldere beekje, dat hier door een groot dal naar 't Noorden stroomt over blinkende kiezeltjes en helder zand en ons met droefheid doet denken aan zoo menige andere kabbelende beek in ons Zuiden, die voor weinig jaren even helder was en thans zoo zwart ziet als de oude Styx. Hier treffen we moeras en veen aan, waar de voet in het zachte sphagnum dreigt weg te zinken en waar in den mid-zomer duizenden Droseraplantjes hunne verraderlijke pareltjes deden glinsteren om arme vliegjes te verschalken, waar veenbessen hun heerlijke vruchtjes op het zachte mos neerlegden, waar de mooie donkerroode

waterbezie groeide en *Narthecium* zijn gele bloemen met wollige meeldraden uit 't hooge gras beurde.

't Wisselend spel van zon en wolken wordt matter en reeds komt de klamme mist op, die zich om de hoeken der heuvels vastzet, hun scherpe contouren wegdoezelt en alles doet vervagen in één troosteloos grauw. Langs eenzame struikjes van *Juniperus* klimmen we de westelijke, reeds donkere helling op en dragen door den vallenden avond de herinnering met ons mee aan een blijden, rijken dag.

Nog een poosje, dan doemt de „lichtstad“ Heerlen weer voor ons op en we gaan als iederen dag weer den ouden, welbekenden weg.

Nuth.

J. J. DORMANS.

Een praatje over Paddenstoelen.

III.

Al zijn nu bosch en beemd bladerloos en gieren de regen- en windvlagen door de kale twijgen en langs de nat-glimmende stammen, met den rijkdom van paddenstoelen is het nog lang niet gedaan!

Aan den zoom der bosschen, op open plaatsen vind ik dikwijls een kolossalen grooten paddenstoel, precies een poppenparasol. Hij heet dan ook inderdaad *Parasolzwam*. Door zijn grootte valt hij terstond in het oog: de steel wordt vaak 30—40 c.M. hoog bij een dikte van 3 c.M., is geel-bruin gevlekt als een jong leeuwte, heeft een dikken knol aan den voet en is versierd met een grooten, drogen wit-bruinen ring, die op en neer geschoven kan worden. De hoed heeft soms een diameter van 25 c.M., is dakvormig, en geheel bedekt met lichtbruine schubben, die als miniatuur dakpannetjes elkaar half bedekken. De plaatjes aan de onderzijde van den hoed zijn roomkleurig, en reiken niet tot aan den steel, soms blijven ze er een heel eind van af. Deze paddenstoel is eetbaar, en moet, vooral als hij jong is, zeer lekker wezen.

Mooi van vorm zijn de *Cantharellen*, kleine paddenstoelen, die den vorm van min of meer diepe bekertjes met min of meer gegolfde en ingesneden randen hebben. Dit geslacht is zeer gemakkelijk te herkennen aan de plaatjes, want deze loopen niet alleen van den hoedrand tot aan den steel, doch ze loopen langs den steel af tot bijna aan den voet, zoodat steel en hoed bijna een geheel vormen, zonder dat eene merkbare afscheiding te bespeuren valt. Een nog duidelijker kenmerk — want het afloopen der plaatjes komt bij tal van andere geslachten ook voor — is de vorm der plaatjes zelf. Terwijl de plaatjes der tot nu toe besproken geslachten en soorten op het oog fijn, dun